

جنبش اشغال وال استریت:

تحلیل گفتمان پوشش خبری سایت‌های

بی.بی.سی، پرس.تی.وی و صدای امریکا در پاییز ۱۳۹۰^۱

حسن بشیر*

محمد فاضل بیدگلی**

چکیده

این پژوهش در پی کشف گفتمان و یا گفتمان‌های مسلط خبری سه سایت بی.بی.سی فارسی، پرس.تی.وی و صدای امریکا در خصوص پوشش خبری وقایع موسوم به جنبش اشغال وال استریت در بازه زمانی سه‌ماهه مهر، آبان و آذر (پاییز) سال ۱۳۹۰ و مقایسه آنها با یکدیگر است. همچنین، این پژوهش کوشیده‌است تا با اتکا بر محورهای گفتمانی کشف‌شده از سه سایت مورد بررسی، دیپلماسی رسانه‌ای دولت‌های حامی این سه منبع خبری را در قبال وقایع یادشده مورد بررسی و کندوکاو قراردهد. به همین منظور، از نظریه‌های انتقادی حوزه خبر همچون چارچوب‌سازی، نظریه گفتمان و نظریات مربوط به حوزه دیپلماسی استفاده شده‌است. همچنین، با به‌کارگیری «روش عملیاتی تحلیل گفتمان (پددام)»، پوشش‌های خبری مزبور تحلیل گفتمانی شده‌اند. جامعه آماری این پژوهش، کلیه اخبار مربوط به جنبش اشغال وال استریت در سه سایت مذکور در بازه زمانی مورد نظر است که پس از بررسی جامعه آماری به روش نمونه‌گیری هدفمند، تعداد ۳۴۴ گزاره (بی.بی.سی فارسی: ۱۰۱ گزاره)، (پرس.تی.وی: ۱۱۶ گزاره)، (صدای امریکا: ۱۲۷ گزاره) انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته‌است.

* دانشیار جامعه‌شناسی ارتباطات بین‌الملل، دانشگاه امام صادق (ع) bashir@isu.ac.ir

** کارشناس ارشد تحقیق در ارتباطات، دانشگاه صداوسیما جمهوری اسلامی ایران (نویسنده مسئول)

m.fazelbidgoli@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱/۲۲، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۴/۲۰

نتایج تحقیق حاکی از این است که بی.بی.سی فارسی دیپلماسی رسانه‌ای «ابهام و تحریف»، صدای امریکا دیپلماسی رسانه‌ای «تقابل و تهاجم» و پرس.تی.وی دیپلماسی رسانه‌ای «بحران‌سازی» را در خصوص وقایع مورد بررسی درپیش گرفته‌اند.

کلیدواژه‌ها: جنبش اشغال وال استریت، تحلیل گفتمان (پدام)، دیپلماسی رسانه‌ای، پرس.تی.وی، بی.بی.سی، صدای امریکا.

۱. مقدمه

در عصر حاضر، وسایل ارتباط جمعی از طریق انتقال اطلاعات و مبادله افکار، نقش مهمی در شکل‌دهی به افکار عمومی جهانی ایفا می‌کنند و انعکاس اخبار رویدادهای جهان برای مخاطبان هدف، یکی از دغدغه‌های اصلی رسانه‌هاست.

این مسئله با نوع نگاه و نگرش گردانندگان هر رسانه ارتباط مستقیمی دارد. به عبارت دیگر، آگاهی و ذهنیت مردم نسبت به جهان بستگی به محتوایی دارد که از رسانه‌ها دریافت می‌کنند، زیرا رسانه‌ها واسطه و میانجی بین آگاهی‌های فردی و ساختارهای گسترده اجتماعی و سازنده معناها هستند. آنها همچون آینه‌ای برای انعکاس واقعیت عمل نمی‌کنند، بلکه بر ساخت اجتماعی واقعیت تأثیر می‌گذارند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷: ۹).

بر این اساس و با توجه به اهمیت نقش رسانه‌ها در کنترل و شکل‌دهی افکار عمومی، امروزه، دولت‌ها می‌کوشند تا با در اختیار قرار گرفتن کنترل رسانه‌ها، اهداف و سیاست‌های خود را در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی پیگیری کرده و اجرایی کنند که از آن به عنوان «دیپلماسی رسانه‌ای» یاد می‌شود. رسانه‌های عمومی می‌توانند شرایط مناسب را زمینه‌سازی و تعریف کنند، رویدادها و شخصیت‌های خاص و تأثیرگذار را برجسته نمایند، نقش سازماندهی به سیاست‌ها و رفتارهای دیپلماتیک را ایفا کنند و حتی مباحث مذاکراتی را شتاب دهند یا کند کنند (پوراحمدی، ۱۳۸۹).

«جنبش اشغال وال استریت» از جمله وقایعی بود که رسانه‌ها را برای پوشش و انعکاس اخبار مربوط، سخت به خود مشغول کرد. این جنبش از شهرهای بزرگ ایالات متحده امریکا نظیر نیویورک و لس‌آنجلس آغاز و در ادامه به سایر شهرهای این کشور و سپس کشورهای اروپایی نظیر انگلستان، فرانسه، ایتالیا، اسپانیا و... کشیده شد.

این جنبش در اصل از روز ۱۳ جولای ۲۰۱۱، پس از انتشار مطلبی تحت عنوان دعوت معترضان به تجمع در وال استریت در روز ۱۷ سپتامبر در منهن جنوبی (South Manhattan) توسط گروه فعال ادباستر (Ed-Baster) آغاز شد و با تجمع معترضان در این روز در شهر نیویورک شکل جدی و رسمی به خود گرفت (دهشیار، ۱۳۹۰: ۲۰۶).

در جریان این وقایع، هریک از رسانه‌های خبری کوشیدند تا اخبار را با توجه به منافع، وابستگی‌ها و سیاست‌های خود به مخاطبان‌شان عرضه کنند. در این میان، سایت‌های خبری پرس‌تی‌وی (به عنوان یکی از مهم‌ترین رسانه‌های متعلق به جمهوری اسلامی ایران در سطح بین‌الملل)، بی‌بی‌سی فارسی (رسانه حامی و دنبال‌کننده سیاست‌های دولت انگلستان) و صدای امریکا (رسانه منعکس‌کننده سیاست‌های دولت امریکا)، به عنوان سه منبع خبری فعال در عرصه بین‌المللی که هرکدام دارای شبکه‌های تلویزیونی نیز هستند، با ارائه اخبار و گزارش‌های خود سعی در پوشش گسترده این تحولات داشتند. لذا، پژوهش حاضر با توجه به اهمیت این سه سایت خبری سعی دارد تا با آگاهی از گفتمان مسلطی که این رسانه‌ها به بازتولید آن می‌پردازند، به زوایای آشکار و پنهان سیاست خبری و جهت‌گیری‌های آنها پی برده و همچنین بستر و مناسبات اجتماعی و روابطی را که در چارچوب گفتمان مسلط رسانه‌ای خبری صورت می‌گیرد، در گفتمان خبری این سه سایت خبری در خصوص رویدادهای موسوم به جنبش اشغال وال استریت طی سه ماه مهر، آبان و آذر (پاییز) سال ۱۳۹۰ (مصادف با ۲۳/۹/۲۰۱۱ تا ۲۲/۱۲/۲۰۱۱) بازنشاسی کند تا از این طریق اهداف و سیاست‌های مالکان و گردانندگان این سایت‌ها و در نتیجه دیپلماسی رسانه‌ای دولت‌های حامی آنها در قبال این تحولات مشخص شود.

۲. ادبیات نظری تحقیق

۱.۲ گفتمان

گفتمان پدیده، مقوله یا جریانی اجتماعی است؛ به تعبیر بهتر، گفتمان جریان و بستری است که دارای زمینه‌ای اجتماعی است. اظهارات و مطالب بیان‌شده، گزاره‌ها (Statements) و قضایای (Premises) مطرح‌شده، کلمات و عبارات مورد استفاده و معانی آنها، جملگی به این نکته بستگی دارند که مطالب بیان‌شده، گزاره‌های مطرح‌شده، قضایای مفروض و... کی، کجا، چگونه، توسط چه کسی، له یا علیه چه چیزی یا چه کسی صورت گرفته‌اند. به بیان دیگر، بستر زمانی، مکانی، موارد استفاده و سوژه‌های استفاده‌کننده هر مطلب، گزاره و قضیه تعیین‌کننده شکل، نوع و محتوای هر گفتمان به‌شمار می‌روند (مک‌دانل، ۱۳۸۰: ۵۶).

در هر عمل گفتمانی، یعنی در تولید و مصرف متن و گفت‌وگو، گونه‌های گفتمانی به شکل خاصی به کار گرفته می‌شوند. گونه‌های گفتمانی متشکل از گفتمان‌ها و ژانرها هستند. ژانر کاربرد خاصی از زبان است که بخشی از یک عمل اجتماعی مشخص را تشکیل داده، آن را می‌سازد؛ مانند ژانر مصاحبه، ژانر اخبار، ژانر تبلیغات و... (Fairclough, 1995: 56-66).

در مورد اینکه اصولاً در گفتمان به کدام عناصر باید توجه و سپس اقدام به تحلیل آن کرد، دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد: عده‌ای مانند لوینسون (Lewinson) بر روش‌شناسی تحلیل بیشتر از اصل تحلیل تکیه می‌کنند؛ برخی دیگر مانند ولوسینف (V. N. Volosinov) گفتمان را مقوله‌ای ایدئولوژیک می‌دانند که باید در بستر مضمونی و محتوایی آن در میان افراد و اعضای جامعه تحلیل شود؛ زبان‌شناسانی همچون تیون. ای. ون. دایک (TEUN A. VAN DIJK)، آرد دوبوگرانده (A. de Beaugrande) و نویسندگان و زبان‌شناسان مکتب پراگ در سال‌های دهه ۱۹۷۰، به‌ویژه جی. فرباس (J. Firebase) و اف دانس (F. Danes)، مطالعات و بررسی‌های گسترده‌ای در مورد مسائل مربوط به متن و تحلیل آن انجام داده‌اند. در این مطالعات، به وجه کارکردی جملات و نیز ساختارهای پیام - خبر که حاکی از وجود رابطه تنگاتنگ میان پیام‌ها و مضامین است، توجه بیشتری شده است که با توجه به چنین مطالعات و بررسی‌هایی است که تحلیل انجام شده صورت گرفته است (آقاگل زاده، ۱۳۸۵: ۱۲۴).

۲.۲ نظریه چارچوب‌سازی (Framing)

بر اساس نظریه چارچوب، رسانه‌ها در نقش خبری خود، آیینۀ انعکاس رویدادها و واقعیت دنیای اجتماعی و سیاسی نیستند، بلکه برعکس، آفریننده واقعیت‌های اجتماعی و سیاسی هستند و به برداشت افراد از دنیای اطرافشان هستی می‌بخشند. آنها در تهیه خبر، علاوه بر انتخاب داده‌ها، آنها را بر اساس فرمول‌ها و قالب‌های جاافتاده به هم ربط می‌دهند و معنی‌دار می‌سازند. لذا، این رویداد نیست که قالب را تعیین می‌کند، بلکه این قالب است که داده‌ها را برمی‌گزیند و روابط آنها را شکل می‌بخشد. فرآیند گردآوری، گزینش و انتشار اخبار، فرآیندی عینی و بی‌طرفانه نیست، بلکه آمیخته به ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی است (مهدی‌زاده، ۱۳۸۹: ۱۸-۱۹).

رابرت انتمن (R. Entman)، از پژوهشگران ارتباطی دانشگاه جرج واشنگتن آمریکا، تأکید کرد که چارچوب‌ها برای جلب توجه افراد به برخی عناصر و توجه نکردن به برخی عناصر دیگر به‌کار می‌رود. او همچنین بر این باور است که «شیوه‌ای که یک موضوع به وسیله آن چارچوب‌گذاری می‌شود، باید مشخص کند که مردم چگونه یک موضوع را درک و ارزیابی کنند» (Entman, 1993: 51-58).

گیتلین (Gitlin) مفهوم چارچوب را به صورت اجمالی این گونه بیان می‌دارد که «چارچوب‌های رسانه‌ای که عمدتاً ناشناخته و تلویحی هستند، جهان را هم برای روزنامه نگارانی که آن را گزارش می‌کنند و هم تا حد زیادی برای ما که به گزارش آنها متکی بوده و اطمینان داریم، سازماندهی و شکل می‌دهند» (Gitlin, 1980: 12-15).

۳.۲ دیپلماسی و رسانه

آلدپوش و توتونچیان در کتاب دیپلمات و دیپلماسی ضمن ارائه ۴۶ تعریف از واژه دیپلماسی از تعاریفی چون «سیاست خارجی»، «مذاکره سیاسی»، «دستگاه اداره امور خارجی» و... بر آن‌اند که هریک از این تعریف‌ها بیانگر جنبه‌ای از دیپلماسی است، اما خود، تعریف زیر را از روابط بین‌الملل لانگمن می‌پذیرند: «عمل هدایت میان دولت‌ها از طریق نمایندگان رسمی» (آلدپوش و توتونچیان، ۱۳۷۲: ۴-۶).

مرکز مورو، دیپلماسی عمومی را تأثیرگذاری بر نگرش‌های عمومی برای شکل‌دهی و اجرای سیاست‌های خارجی و شامل ابعادی از روابط بین‌المللی می‌داند که فراتر از دیپلماسی سنتی عمل می‌کند و عواملی نظیر شکل‌دهی به افکار عمومی در سایر کشورها، تعامل میان منافع گروه‌های خصوصی یک کشور با منافع گروه‌های خصوصی در کشوری دیگر و سرانجام فرآیندهای ارتباطات میان‌فرهنگی از جمله عناصر این دیپلماسی هستند (آشنا و جعفری هفت‌خوانی، ۱۳۸۶: ۵).

اصطلاح دیپلماسی عمومی در مفهوم امریکایی خود به گونه‌ای فراگیر شامل دو گونه دیپلماسی فرهنگی و دیپلماسی ارتباطی است و به کاربرد ابزارهای بین‌فرهنگی و ارتباطات بین‌المللی در سیاست خارجی معطوف می‌شود. مارتین منینگ (Martin Maning)، کارشناس ارشد اسناد دیپلماسی عمومی وزارت خارجه آمریکا، تصریح می‌کند: «دیپلماسی عمومی شامل برنامه‌های مرتبط با انتشار کتاب و تشکیل کتابخانه‌ها، پخش رادیو و تلویزیونی بین‌المللی، برنامه‌های مبادلات آموزشی و فرهنگی، آموزش زبان، نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های هنری و اعزام هنرمندان نمایشی و اجرایی به خارج از کشور است» (آشنا، ۱۳۸۳).

در توضیح بیشتر رویکرد ارتباطات بین‌المللی که می‌توان عنوان راهبرد رسانه‌ای را در دیپلماسی عمومی نیز بر آن نهاد، می‌توان گفت این رویکرد از لحاظ نظری و امدار تلاش‌های پژوهشی مراکزی نظیر دانشگاه ام.آی.تی (Massachusetts Institute of Technology) و از لحاظ حرفه‌ای مدیون جنگ دوم جهانی و جنگ سرد است. پخش بین‌المللی رادیویی

توسط قدرت‌های درگیر در جنگ، نخستین نمونه‌های استفاده از فناوری‌های ارتباطات دوربرد در جهت اهداف راهبردی است؛ به عنوان مثال، شوروی پخش برنامه را به زبان انگلیسی و آلمانی در نیمه دهه ۲۰ میلادی آغاز کرد و در دهه ۳۰ برنامه‌های خود را به ۵۰ زبان و گویش توسعه داد؛ انگلستان در سال ۱۹۳۲ بی.بی.سی را تأسیس کرد (همان).

پورا احمدی، با تأکید بر نقش رسانه‌ها در سیاست خارجی، این راهبرد را دیپلماسی رسانه‌ای می‌نامد و می‌گوید:

مخاطبان این راهبرد عامه مردم‌اند. بخش قابل توجهی از دیپلماسی عمومی کشورهای قدرتمند جهانی به این راهبرد اختصاص دارد که به معنای استفاده از رسانه‌ها به مثابه ابزاری در راستای تحقق اهداف و ارتقای منافع کشورهاست. این راهبرد که دیپلماسی رسانه‌ای نیز نامیده می‌شود، نقش رسانه‌ها در سیاست خارجی و روابط دیپلماتیک کشورها را نشان می‌دهد (پورا احمدی، ۱۳۸۹: ۲۱۳).

مخاطبان این راهبرد عامه مردم‌اند که تشنه سرگرمی هستند. بخش درخور توجهی از دیپلماسی عمومی کشورهای قدرتمند جهانی به این راهبرد اختصاص دارد که به معنای استفاده از رسانه‌ها به مثابه ابزاری در راستای تحقق اهداف و ارتقای منافع کشورهاست (درخشه و غفاری، ۱۳۹۰: ۷).

ایتان گیلوا (Itan Gilboa) نیز در تشریح این راهبرد، هرگونه استفاده از رسانه‌ها را در سیاست خارجی، دیپلماسی رسانه‌ای می‌داند و بر نقش رسانه‌ها در دیپلماسی عمومی تأکید می‌کند و آن را دیپلماسی رسانه‌ای می‌نامد. «در مجموع می‌توان گفت دیپلماسی رسانه‌ای عبارت است از استفاده از رسانه‌ها برای رسیدن به اهداف دیپلماتیک، تأمین منافع، تکمیل و ارتقای سیاست خارجی» (گیلوا، ۱۳۸۸: ۲۹).

همچنین، مولانا درباره تأثیر رسانه‌ها بر سیاست خارجی، به این واقعیت اشاره می‌کند که رسانه‌ها با استفاده از عوامل سازمانی، فنی و فرهنگی، امور خارجی را پوشش می‌دهند و بدین وسیله در فرآیند سیاست خارجی نفوذ دارند. رسانه‌ها قادرند که:

- شرایط را تعریف کنند و به یک رویداد یا شخصیت مشروعیت اعطا کنند.
- موضوعات را تحریف‌شده یا شفاف نمایش دهند.
- سیاست‌های دولتی را در موضوع سیاست خارجی شتاب دهند یا کند سازند.
- خواسته یا ناخواسته ابزار تبلیغات سیاسی در شکل‌دهی و پیاده‌سازی سیاست خارجی باشند.

- منابع ارزشمند اطلاعات برای حکومت‌ها باشند و ... (Malek, 1997: 4-29).

۳. روش‌شناسی

در این پژوهش، برای تحلیل و تبیین خبرهای سایت‌های بی.بی.سی فارسی، بخش فارسی سایت صدای آمریکا و بخش فارسی سایت پرس.تی.وی در مورد جنبش موسوم به «اشغال وال استریت» طی پاییز سال ۱۳۹۰ و همچنین رسیدن به لایه‌های نهانی متن‌های خبری، کشف نظام ایدئولوژیک حاکم بر آنها و فهم دیپلماسی رسانه‌ای دولت‌های سیاست‌گذار این رسانه‌ها، از روش پژوهشی تحلیل گفتمان استفاده شده است.

«دیوید کریستال (David Cristal) روش تحلیل گفتمان را در حقیقت زبان‌شناسی انتقادی تعریف می‌کند. او می‌گوید که تحلیل گفتمان رویکردی است که به تجزیه و تحلیل زبان که هدف آن آشکارسازی روابط قدرت پنهان فرآیندهای ایدئولوژیکی در زبان‌شناسی است، می‌پردازد» (آقاگل‌زاده، ۱۳۸۵: ۲۲).

استابز (Stubbs) نیز سه ویژگی برای توصیف تحلیل گفتمان بیان می‌کند که عبارت‌اند از:

۱. به عنوان امری که درباره کاربرد زبان فراتر از حدود بیان یک جمله است؛

۲. امری درباره روابط درونی بین زبان و جامعه است؛

۳. امری که درباره عامل مؤثر یا ویژگی‌های گفتاری ارتباطات روزمره است

(Stubbs, 1983: 1).

همچنین، گفتنی است که روش تحلیل گفتمان به دلیل نبود توافق میان صاحب‌نظران و اندیشمندان این حوزه پژوهشی، قالب و سبک نظام‌مند و واحدی میان پژوهشگران ندارد و برداشت‌های مختلفی نیز در کاربرد این روش وجود دارد. در این پژوهش، برای تحلیل گفتمان اخبار سه سایت بی.بی.سی فارسی، صدای آمریکا و پرس.تی.وی، با توجه به کارایی و نظم و انسجام «روش عملیاتی تحلیل گفتمان» موسوم به «پدام» (Practical Discourse Analysis Method: PDAM)، ترجیح داده شد که از آن به جای سایر روش‌های دیگر استفاده شود.

۴. جامعه آماری و واحد تحلیل

جامعه مورد نظر (Target Population) در این پژوهش، متن نوشتاری کلیه اخبار سه سایت خبری بی.بی.سی فارسی، بخش فارسی پرس.تی.وی و بخش فارسی صدای آمریکا در مورد جنبش اشغال وال استریت طی سه ماه مهر، آبان و آذر سال ۱۳۹۰ (۲۳/۹/۲۰۱۱ الی ۲۲/۱۲/۲۰۱۱) است.

«در روش تحلیل گفتمان، واحد تحلیل از کلمه فراتر است. واحد تحلیل می‌تواند بر اساس موضوع، شاخص‌ها، اهداف، متغیرها و مؤلفه‌های تحقیق شامل یک جمله، عبارت، بند، صفحه یا متن کامل باشد» (ون‌دایک، ۱۳۸۲: ۲۷).

واحد تحلیل در این تحقیق، گزاره‌های مطرح‌شده در کلیه اخبار سه سایت خبری بی.بی.سی فارسی، بخش فارسی پرس.تی.وی و بخش فارسی صدای امریکا در مورد جنبش اشغال وال استریت طی بازه زمانی مورد مطالعه است که در قالب خبر، گزارش، مصاحبه و... صورت گرفته است. البته، سعی شده است تا مهم‌ترین مطالب این سه سایت انتخاب و تحلیل شود، به نحوی که اساسی‌ترین دیدگاه‌ها و نقطه نظرات آنها را دربرگیرد.

۵. روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری در این پژوهش، به شیوه غیراحتمالی هدفمند (Perposive) یا قضاوتی انجام شده است، زیرا در تحلیل گفتمان، اساساً کیفیت حضور یا غیبت مفاهیم در متن مورد نظر است و روش نمونه‌گیری هدفمند در این پژوهش، بهتر می‌تواند پاسخ‌گوی اهداف پژوهش باشد. «در نمونه‌های هدفمند یا قضاوتی، پژوهشگر واحدهای نمونه‌گیری را به صورت ذهنی و با هدف قبلی انتخاب می‌کند. ذهنیت و هدف داور است که احتمال انتخاب یک واحد نمونه‌گیری را برای نمونه معین می‌کند» (فرانکفورت و نچمیاس، ۱۳۸۱: ۲۶۴).

۶. حجم نمونه

با توجه به اینکه در روش‌های کیفی، عموماً حجم نمونه از طریق یک فرمول یا رابطه آماری به دست نمی‌آید، یا به بیانی مناسب‌تر، چنین امکانی در روش‌های کیفی مثل تحلیل گفتمان وجود ندارد، در این تحقیق، حجم نمونه با توجه به حجم کل خبرها (جامعه آماری) و با عنایت به رسیدن به نقطه اشباع در نظر گرفته شد. بنابراین، از میان گزاره‌های مطرح‌شده توسط سایت‌های مورد بررسی، در مجموع، تعداد ۳۴۴ گزاره (بی.بی.سی فارسی: ۱۰۱ گزاره)، (پرس.تی.وی: ۱۱۶ گزاره) و (صدای امریکا: ۱۲۷ گزاره) انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته است.

۷. روش عملیاتی تحلیل گفتمان «پدام»

«روش مزبور، الگویی بومی است که در خروج از اشکال‌های ذهنیت‌گرایی و به‌کارگیری متناسب ذهنیت و عینیت، به منظور درک بیشتر معناها و نیز ایجاد فرآیند مشخص برای انجام کلیه مراحل مربوط به تحلیل متون رسانه‌ای مؤثر است» (بشیر، ۱۳۹۰: ۱۰).

روش «پدام» دربردارنده سه اصل رهیافت نورمن فرکلاف (فرکلاف، ۱۳۷۹) به علاوه دو سطح عمیق و عمیق‌تر است. «پدام» از سه مرحله کلان «توصیف»، «تفسیر»، «تیین» و پنج سطح تحلیل که عبارت‌اند از: «سطح - سطح»، «سطح - عمق»، «عمق - سطح»، «عمق - عمق» و «عمیق‌تر» تشکیل شده است.

مقصود از «سطح - سطح» قرائت متن با رویکرد معنای آشکار، تحت‌اللفظی و هژمونیک است. در این لایه، ساختار بیرونی و شکل بیان یا نمود گفتمان را می‌توان جست‌وجو کرد. مقصود از «سطح - عمق»، کشف معناهای فراتر از معناهای تحت‌اللفظی متون گزینشی است. در این سطح، امکانات معنایی متن گزینشی، بدون توجه نهایی به معناهای سایر متون موجود در متن سنجدیده و نوشته‌می‌شوند. مقصود از «عمق - سطح»، کشف معناهای ممکن متن گزینشی با توجه به سایر متون موجود در متن است. این رابطه معنایی فراتر از متون گزینش شده برای تحلیل است و باید شامل کلیه متن شود. تحلیل گفتمان در سطح «عمق - عمق» دارای دو بعد تحلیلی است: «سطح عمیق» و «سطح عمیق‌تر». در سطح عمیق، تحلیل بینامتنیت ذهنی تحلیلگر و بینامتنیت‌های مرتبط با توجه به معناهای ضمنی به‌دست‌آمده از تحلیل سطح «عمق - سطح» انجام می‌گیرد. در «سطح عمیق‌تر»، تحلیل فراگفتمان‌های بین‌متنی با توجه به معناهای ضمنی به‌دست‌آمده از تحلیل سطح عمیق انجام می‌گیرد. به عبارت دیگر، در این مرحله، تحلیلگر روابط کشف‌شده میان متن و زمینه را با توجه به فرامتن مورد توجه قرار می‌دهد (بشیر، ۱۳۹۱: ۱۳-۱۶).

۸. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای اجرای پنج سطح تحلیل به روش «پدام»، از ستون‌های مختلف در جداول تحلیلی استفاده شده است. هر ستون معرف یک مرحله است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات بدین صورت بوده است که نخست گزاره‌های اساسی متون مورد نظر تحت عنوان «برداشت از اصل متن»، استخراج و در جداولی ثبت شده است. دو ستون دیگر هم به موازات ستون برداشت از اصل متن رسم شده است. عنوان این دو ستون، که به ترتیب تفسیر و تییین گفتمانی در آنها قرار گرفته‌اند، عبارت‌اند از: «جهت‌گیری و گرایش متن» و «تحلیل توجیهی

با توجه به سایر گرایش‌های متن». البته، باید توجه داشت که در این پژوهش، تمامی ستون‌های «برداشت از اصل متن» سایت‌های مورد بررسی، گزاره‌های اساسی و مهمی را دربردارند که در تحلیل گفتمان پوشش خبری وقایع جنبش اشغال وال استریت، مفید و مؤثر بوده و می‌توانست مبنای تفسیر و تبیین قرار بگیرد؛ در مرحله بعد، مجموع تحلیل‌های توجیهی سایت‌های مورد نظر به صورت دسته‌بندی شده و منسجم، در جدولی جداگانه ثبت شده‌اند، به نحوی که آنهایی که قرابت موضوعی و ربط بیشتری به یکدیگر داشته‌اند، تحت عناوین کلی آمده‌اند. اینها محورهای عمیق گفتمانی تحقیق حاضر (سطح «عمق» - عمق) را تشکیل می‌دهند. بخش عمیق‌تر تحلیل گفتمان هر سایت هم به صورت مجزا آمده‌است که جمع‌بندی مهم‌ترین محورهای آنها در پوشش خبری جنبش وال استریت است و البته از مجموع آنها هم می‌توان به محورهای عمیق‌تر هر سایت در مورد جنبش اشغال وال استریت دست‌یافت. در واقع، جداول سوم هر سایت، محورهای اساسی تحلیل مربوط به سطح «عمیق‌تر» را نشان می‌دهد. همان‌گونه که ملاحظه خواهد شد، محورهای عمیق به دست آمده از سومین مرحله تحلیل گفتمانی (تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن)، در یک کلیت فراتر از مرحله توجیهی مورد استنباط قرار گرفته و تحت عناوین کلی‌تری تدوین شده‌است.

۹. یافته‌های تحقیق^۲

جدول ۱. جمع‌بندی سه مرحله اول تحلیل گفتمان اخبار بی.بی.سی فارسی

ردیف	برداشت از اصل متن (سطح - سطح)	جهت‌گیری و گرایش متن (سطح - عمق)	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن (عمق - سطح)
۱	ثروت یک درصد نخست از پولسازترین شهروندان آمریکایی طی ۳ دهه اخیر، تقریباً ۳ برابر شده‌است.	تشدید نابرابری اقتصادی در آمریکا طی ۳ دهه اخیر	ثروتمندان آمریکا عامل اصلی افزایش نابرابری هستند.
۲	اعتراضات گسترده به نابرابری و طمع شرکت‌های بزرگ مالی و تجاری در بسیاری از شهرهای جهان در حال برگزاری است.	جهانی‌بودن مشکلات اقتصادی	اعتراضات جهانی است و مختص به آمریکا نیست.

۳	اکثریت افراد شرکت‌کننده در نظرسنجی معتقدند که در حال حاضر، امریکا «در مسیر اشتباه در حال حرکت است».	نارضایتی مردم از اوضاع نابسامان اقتصادی در امریکا	لزوم تغییر و اصلاح در سیاست‌های اقتصادی توسط دولت امریکا
۴	پلان آخر جنبش وال‌استریت بی‌تردید فروپاشی نظام سرمایه‌داری غربی است.	از نظر ایران نظامی و غیردموکراتیک، جنبش وال‌استریت آغاز راه سرنگونی نظام سرمایه‌داری است.	ایران نظامی و غیردموکراتیک سرمایه‌داری را نظامی فاسد می‌داند که محکوم به زوال است.
۵	ابعاد مشارکت تظاهرکنندگان در این جنبش تا این مقطع بسیار محدود بوده است.	تأثیر و گسترش محدود جنبش اشغال وال‌استریت	برخلاف ادعای ایران، جنبش وال‌استریت موفقیت و گستردگی زیادی نداشته است.
۶	معترضان در نیویورک اعلام کرده‌اند که قصد ایجاد اختلال در فعالیت بازار سهام را دارند.	معترضان، آشوبگر هستند و قصد به‌هم‌زدن نظم و اختلال اقتصادی را دارند.	برخورد با معترضان ضرورت دارد.
۷	پلیس ۵۰ نفر از معترضان را به خاطر خارج‌شدن از پیاده‌روها و برهم‌زدن نظم عمومی بازداشت کرده است.	اقدام قانونی پلیس در برخورد با معترضان	رعایت حقوق بشر در امریکا
۸	به گفته شهردار نیویورک، پنج مأمور پلیس در درگیری با معترضان مجروح و روانه بیمارستان شدند.	معترضان خشن هستند.	برخورد با معترضان ضرورت دارد.

جدول ۲. جمع‌بندی سه مرحله اول تحلیل گفتمان اخبار بخش فارسی پرس.تی.وی

ردیف	برداشت از اصل متن (سطح - سطح)	جهت‌گیری و گرایش متن (سطح - عمق)	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن (عمق - سطح)
۱	هزاران معترض در اعتراض به نسا‌برابری‌های اقتصادی و خشونت‌های پلیس، عملیات را در بندر اوکلند متوقف و عبور و مرور را مختل کردند.	حجم و گستره فراوان اعتراضات در اوکلند قدرت معترضان اوکلند	اقدامات معترضان بی‌دلیل نیست و واکنشی به مشکلات اقتصادی و خشونت‌های پلیس است.

<p>جانبداری رسانه‌های آمریکایی از دولت متبوعشان</p>	<p>تلاش رسانه‌ها و مقامات آمریکایی برای سیاه‌نمایی جنبش وال استریت</p>	<p>تظاهرات وال استریت نخست توسط رسانه‌ها و مقامات ارشد امریکا سیاه‌نمایی شده‌بود.</p>	<p>۲</p>
<p>معترضان، نظام سرمایه‌داری را عامل وضع به‌وجودآمده می‌دانند و قصد تغییر و تعویض آن را دارند.</p>	<p>هدف معترضان تغییر نظام موجود است.</p>	<p>این نظامی است که ما قصد داریم آن را به پایین کشیده و عوض کنیم یا اینکه آن را اساساً تغییر دهیم.</p>	<p>۳</p>
<p>سراسری و همه‌گیربودن اعتراضات در امریکا</p>	<p>اعتراضات در امریکا گسترش پیدا کرده و سراسری شده‌است.</p>	<p>تظاهراتی که در نیویورک به خاطر بیکاری، فقر و... آغاز شد، ریشه دوانده و دارد به شهرهای بزرگ و کوچک امریکا گسترش پیدامی‌کند.</p>	<p>۴</p>
<p>جنبش اشغال وال استریت یک جنبش ریشه‌دار و حاصل آگاهی مردم است. بنابراین، مقطعی نیست و به‌راحتی آرام نخواهد شد و در حال قدرت گرفتن است.</p>	<p>جنبش وال استریت نتیجه بیداری و آگاهی مردم امریکاست.</p>	<p>این یک جنبش نیست، یک بیداری است.</p>	<p>۵</p>
<p>سلطه وال استریت (ثروتمندان و شرکت‌های بزرگ) بر دولت امریکا دولت امریکا حامی مردمش نیست.</p>	<p>پیوند وال استریت با دولت امریکا علیه طبقه متوسط و کارگر امریکا</p>	<p>وال استریت، منتفع اولیه سیاست‌های دولت امریکا به ضرر طبقه متوسط و کارگر امریکاست.</p>	<p>۶</p>
<p>فساد مالی در بین اعضای کنگره امریکا</p>	<p>افزایش ثروت اعضای کنگره امریکا درحالی‌که بحران اقتصادی امریکا را فراگرفته و بسیاری از اقشار ضعیف‌تر شده‌اند، مشکوک است.</p>	<p>قانون‌گذاران در کنگره امریکا در حال ثروتمندتر شدن هستند.</p>	<p>۷</p>
<p>نمایان شدن ضعف‌های نظام سرمایه‌داری سیستم بانکداری فعلی حاکم بر دنیا فاسد و ناکارآمد است.</p>	<p>سیستم جهانی بانکداری با مصادره ثروت اکثریت، باعث ایجاد و افزایش مشکلات اقتصادی در سطح جهان شده‌است.</p>	<p>جهان علیه سیستم جهانی بانکداری که برای مصادره ثروت تشکیل شده‌است، قیام کرده‌است.</p>	<p>۸</p>

۹	مؤسسه هانتینگتون لایف در انگلستان تعطیل شد، اما به امریکا آمد، زیرا اینجا بندری امن برای رفتارهای حیوانی آن محسوب می‌شد.	امریکا مکانی امن برای تروریست‌های مالی و رفتارهای حیوانی آنهاست.	امریکا و نظام حاکم بر آن عامل اصلی ایجاد بحران اقتصادی جهانی و حامی فعالیت‌های غیرقانونی است.
۱۰	۴۹/۱ میلیون امریکایی نیز زیر خط فقر زندگی می‌کنند.	نیمی از مردم امریکا فقیرند.	وخامت اوضاع اقتصادی در امریکا
۱۱	تراژدی انسانی و فاجعه اقتصادی اروپا و امریکا را تهدید می‌کند.	بحران اقتصادی در غرب بسیار جدی است.	غرب بایستی رویه خود را اصلاح کند، وگرنه محکوم به نابودی است.
۱۲	پلیس نیویورک ۳۰ معترض را در مقابل یک پایگاه پلیس در منطقه عموماً سیاهپوست‌نشین هارلم بدون ارائه هیچ‌گونه توضیحی دستگیر کرد.	برخورد غیرقانونی و سختگیرانه پلیس با معترضان سیاهپوست	پلیس امریکا زورگو و خشن است و با معترضان به‌ویژه سیاهپوستان به‌شدت برخورد می‌کند.
۱۳	قدرت، پول، رسانه و لابی‌های اسرائیلی آن‌قدر قدرتمند هستند که نمی‌توان حقایق را از آن بیرون کشید.	نفوذ اسرائیل و لابی صهیونیست در امریکا	اسرائیل و صهیونیست پشت پرده تمام بحران‌ها و مسئول این وضع است.

جدول ۳. جمع‌بندی سه مرحله اول تحلیل گفتمان اخبار بخش فارسی صدای امریکا

ردیف	برداشت از اصل متن (سطح - سطح)	جهت‌گیری و گرایش متن (سطح - عمق)	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن (عمق - سطح)
۱	رهبران منزوی ایران در جامعه بین‌الملل	جامعه بین‌الملل ایران را جدی نمی‌گیرد و اقدامات و جهت‌گیری ایران مورد قبول کشورهای دنیا نیست.	نباید برای دیدگاه ایران درباره وقایع وال استریت اهمیت قائل شویم.
۲	در امریکا از اکثریت دستگیرشدگان به‌سرعت رفع بازداشت شده‌است.	رفتار پلیس با معترضان ملایم و مسالمت‌آمیز بوده‌است.	در امریکا آزادی وجود دارد و پلیس با معترضان با خشونت برخورد نمی‌کند.

۳	پلیس مجهز به باتون و نیروهای شبه‌نظامی در جریان تظاهرات گسترده در تهران و شهرهای دیگر ایران علیه تقلبی که به انتخابات ۲۰۰۹ نسبت داده می‌شود، ده‌ها معترض را کشتند و هزاران نفر را به زندان انداختند.	- در ایران، علاوه بر پلیس، نیروهای شبه‌نظامی هم فعال‌اند که بسیار خشن هستند و طی انتخابات ۸۸ چندین نفر را کشته‌اند و عده زیادی را نیز دستگیر کرده‌اند. - تشکیک در صحت انتخابات ایران	ایران کشوری استبدادی و دیکتاتوری است که تاب تحمل نظرهای مخالف خود را ندارد و با معترضان به شدت برخورد می‌کند. -در ایران آزادی بیان و حق اعتراض وجود ندارد.
۴	بسیاری از افراد سرمایه‌دار معمولاً در خانواده‌های خیلی فقیر بزرگ می‌شوند.	مشکل اقتصادی معترضان ناشی از ضعف خودشان است.	دفاع از اصول سرمایه‌داری
۵	افرادی که به هشدارهای پلیس توجه نکردند، دستگیر شدند.	معترضان از دستور پلیس سرپیچی کرده‌اند.	پلیس امریکا معترضان را بی‌دلیل بازداشت نکرده‌است.
۶	هرروز شاهد مشکلات بهداشتی و ایمنی هستیم.	ادامهٔ برپابودن کمپ‌های جنبش اشغال وال استریت از نظر بهداشتی و ایمنی صحیح نیست.	پلیس بی‌دلیل اقدام به جمع‌آوری کمپ‌ها نکرده‌است.
۷	معترضان به حرص و طمع شرکت‌ها	طمع‌ورزی شرکت‌ها دلیل اصلی اعتراضات است.	دولت و نظام امریکا مقصر اصلی این وضعیت نیست و طمع شرکت‌ها عامل اصلی است.
۸	جنبش در اروپا و آسیا گسترش یافته‌است و هیچ نشانی از توقف آن دیده نمی‌شود.	جنبش وال استریت جنبشی جهانی در حال گسترش است و فقط مختص امریکا نیست.	بحران اقتصادی و اعتراضات ناشی از آن امری طبیعی است که در سراسر دنیا رخ داده‌است و جای نگرانی وجود ندارد. - امریکا تنها کشور درگیر بحران نیست.
۹	در کشورهای دیگر به‌ویژه خاورمیانه، در هنگام	تفاوت برخورد با معترضان در امریکا و خاورمیانه	کشورهای مسلمان خاورمیانه رفتاری خشن و

<p>سرکوبگرانه با معترضان دارند، اما در امریکا این گونه نیست.</p>		<p>اعتراض، پلیس با باتون بر سر شما می‌کوبد و با گلوله‌های واقعی تیراندازی می‌کند.</p>	
<p>اوضاع امریکا به‌رغم اعتراضات آرام و عادی است.</p>	<p>صلح‌آمیز بودن، عدم خشونت و مدنی بودن اعتراضات در امریکا</p>	<p>جنبش اوکلند اساساً یک اعتراض صلح‌آمیز است.</p>	۱۰
<p>ادعای مسئولان امریکا ظاهری نیست و این کشور یکی از آزادترین کشورهای دنیاست و حتی معترضان به این امر اذعان دارند.</p>	<p>در امریکا، حق اعتراض و انتقاد وجود دارد و مردم آزاد هستند.</p>	<p>ما در این روز ویژه، قبل از هر چیز، شکرگزاریم که در مملکتی زندگی می‌کنیم که به ما اجازه می‌دهد دست به تظاهرات بزنیم.</p>	۱۱
<p>حمایت بسیجیان دروغگو و سرکوبگر آزادی از جنبش وال‌استریت تمسخرآمیز است. - ایران حقوق بشر رعایت نمی‌شود و آزادی بیان وجود ندارد..</p>	<p>انتخابات ۲۰۰۹ ایران مردود است. بسیج سرکوبگر و مخالف اصلی حقوق بشر در ایران است.</p>	<p>بسیج رهبری سرکوب معترضان به انتخابات مسروقه منجر به تجدید گزینش آقای احمدی‌نژاد به ریاست جمهوری را در سال ۲۰۰۹ به‌عهده‌داشت.</p>	۱۲
<p>اروپا عامل بحران امریکاست.</p>	<p>با وجود فشار ناشی از بحران اروپا، اقتصاد امریکا توان بهبود شرایط را دارد.</p>	<p>چنانچه بحران مالی اروپا مانع عمده‌ای ایجاد نکند در سال آینده اندکی بر رشد اقتصادی امریکا افزوده خواهد شد.</p>	۱۳
<p>جنبش وال‌استریت سردرگم است و نتیجه‌ای را در پی نخواهد داشت.</p>	<p>جنبش اشغال وال‌استریت نامنسجم و بی‌هدف است.</p>	<p>«وال‌استریت را اشغال کنید» جنبش مردمی نامنسجمی است که به اعتراض‌ها و تحصن‌هایی در شهرهای گوناگون امریکا دست‌زده‌است.</p>	۱۴

جدول ۴. محورهای گفتمانی عمیق سایت بی.بی.سی فارسی

ردیف	محورها	عناوین
۱	معرفی مقصر و تبریته دولت	بانک‌ها، ثروتمندان و شرکت‌ها عامل اصلی اعتراضات و وضع به وجود آمده هستند.
۲	تقابل طبقه متوسط و ثروتمند در امریکا	اقتضار متوسط معترض اصلی نسبت به شرایط اقتصادی و ثروتمندان هستند.
۳	پیش‌بینی روزهای سخت‌تر برای اقتصاد امریکا	شرایط سخت‌تری برای مردم امریکا در راه است.
۴	بی‌کفایتی دولت دموکرات فعلی	مشروعیت دولت دموکرات امریکا در خطر است. گرفتاری امریکا در شدیدترین بحران
۵	ایران‌هراسی و ستیزی	ایران کشوری استبدادی، دروغگو، فریبکار و غیرقابل اعتماد است که به دنبال هرج‌ومرج در غرب و ترویج مرام خود در جهان است.
۶	تبریته نظام سرمایه‌داری	جنبش وال استریت به دنبال سقوط سرمایه‌داری نیست و خواهان برخی اصلاحات سیاسی و اقتصادی در امریکاست.
۷	تضعیف و تحقیر جنبش اشغال وال استریت	جنبش وال استریت موفقیت و گستردگی زیادی نداشته است.
۸	احترام به حقوق بشر در بریتانیا و امریکا	در انگلیس و امریکا، آزادی بیان وجود دارد و به منتقدان فرصت انتقاد داده می‌شود.
۹	ایجاد هراس از معترضان	معارضان اخلاگرنند، رفتارشان خشن و غیرقانونی است و برخورد با آنان ضرورت دارد.
۱۰	تبریته پلیس	برخورد پلیس قانونی و عاری از خشونت بوده است.
۱۱	جهانی‌بودن بحران اقتصادی و اعتراضات ناشی از آن	فقط امریکا و اروپا دچار بحران نیستند، بلکه قبل از آنها، آسیا و اقیانوسیه درگیر بحران هستند.
۱۲	طبیعی‌سازی شرایط در امریکا	اوضاع در امریکا آرام است و جنبش وال استریت جدی نیست.

جدول ۵. محورهای گفتمانی عمیق بخش فارسی سایت پرس.تی.وی

ردیف	محورها	عناوین
۱	وجود وضعیت بحرانی در امریکا	اعتراضات باعث اختلال در مناسبات تجاری و بازرگانی امریکا شده است. - آگاهی سراسری مردم امریکا از مسائل موجود و اعتراض سراسری آنها در پی آن
۲	عدم احترام دولت و پلیس امریکا به حقوق بشر و نبود آزادی بیان در این کشور	- پلیس امریکا آغازگر خشونت‌ها بوده است. - رواج تبعیض نژادی در امریکا - پلیس امریکا بی‌رحم و خشن است و حقوق شهروندان عادی حتی سالخورده‌گان و زنان باردار را رعایت نمی‌کند. - سکوت وزارت دادگستری در برابر رفتار پلیس با معترضان - همکاری پلیس با مافیای سیاسی و اقتصادی امریکا علیه اعتراضات
۳	نظام سرمایه‌داری عامل اصلی بروز مشکلات اقتصادی	نواقص نظام سرمایه‌داری در امریکا در حال عیان‌شدن است. مشکلات اقتصادی مختص به امریکا نیست و سایر کشورهای سرمایه‌داری نیز به آن دچارند. نظام سرمایه‌داری نظامی فاسدی است که در جهت حفظ منافع ثروتمندان گام برمی‌دارد.
۴	رسانه‌های غربی فریبکارند	رسانه‌های غربی به دولت‌هایشان وابسته هستند و در جهت منافع آنها گام برمی‌دارند.
۵	ضعف و بی‌کفایتی دولت امریکا	شکست سیاست‌های اقتصادی دولت امریکا نظام اقتصادی امریکا بازیچه دست ثروتمندان و مقامات است. مقامات و مسئولان امریکایی دچار فسادند.

<p>انگیزه و انرژی جوانان، قدرت جنبش را افزایش داده‌است. جنبش وال استریت در حال قدرت گرفتن است. جنبش اشغال وال استریت یک جنبش ریشه‌دار و حاصل آگاهی مردم است.</p>	<p>حمایت از جنبش و پیش‌بینی قدرت و تداوم آن</p>	<p>۶</p>
<p>غرب بایستی رویه خود را اصلاح کند، وگرنه محکوم به نابودی است.</p>	<p>ضرورت تغییر در وضعیت فعلی دنیا</p>	<p>۷</p>
<p>جنبش وال استریت از بهار عربی الگو گرفته‌است.</p>	<p>پیوند میان جنبش اشغال وال استریت و بیداری اسلامی</p>	<p>۸</p>
<p>مخدوش بودن انتخابات در امریکا سلطه ثروتمندان (لابی صهیونیست‌ها) بر سیاست‌های دولت امریکا حتی انتخابات فساد مالی در بین اعضای کنگره امریکا دموکرات‌ها و جمهوری خواهان در دروغ‌گویی و عوام‌فریبی تفاوتی با هم ندارند. امریکا مانند سابق در دنیا دارای اعتبار و وجهه نیست و صلح و امنیت جهان را مختل کرده‌است.</p>	<p>بحران مشروعیت نظام سیاسی و اقتصادی امریکا</p>	<p>۹</p>
<p>تضعیف و کاهش قدرت اسرائیل در مقابل قدرت گرفتن مسلمانان بحران مشروعیت در اسرائیل اسرائیل و صهیونیست پشت‌پرده تمام بحران‌ها و مسئول این وضع است.</p>	<p>مقابله با اسرائیل</p>	<p>۱۰</p>
<p>در امریکا از اقشار ضعیف مراقبت نمی‌شود. نظام اقتصادی امریکا ناعادلانه است. اقتصاد امریکا در حال زوال است و مردم امیدی به بهبود اوضاع ندارند.</p>	<p>اقتصاد امریکا رو به زوال و تضعیف است.</p>	<p>۱۳</p>

جدول ۶. محورهای عمیق گفتمانی اخبار بخش فارسی سایت صدای امریکا

ردیف	محورها	عناوین
۱	ایران‌هراسی و ستیزی	جمهوری اسلامی ایران فریبکار و دروغگو است. ایران کشوری استبدادی و غیردموکراتیک است. در ایران، آزادی بیان و حق اعتراض وجود ندارد. رهبران ایران به دنبال فروپاشی نظام سیاسی امریکا هستند. پلیس ایران با معترضان با خشونت رفتار می‌کند و حتی آنها را شکنجه می‌کند. ایران به دنبال نابودی نظم فعلی جهان و حاکمیت خود بر دنیاست.
۲	تضعیف جنبش وال‌استریت	جنبش وال‌استریت سردرگم، بی‌هدف و محکوم به شکست است. قدرت جنبش در فضای مجازی زیاد است، اما عملاً و در واقعیت قدرت چندانی ندارد.
۳	تبرئه پلیس	پلیس امریکا معترضان را بی‌دلیل بازداشت نکرده‌است؛ آنها مختل نظم عمومی بوده‌اند.
۴	مقایسه وضعیت حقوق بشر در امریکا و سایر کشورها (به‌ویژه ایران و کشورهای مسلمان)	پلیس ایران با معترضان با خشونت رفتار می‌کند و حتی آنها را شکنجه می‌کند، اما در امریکا این‌گونه نیست. کشورهای مسلمان خاورمیانه رفتاری خشن و سرکوبگرانه با معترضان دارند، اما در امریکا این‌گونه نیست.
۵	تهدید ایران	ایران به جای دخالت در امور امریکا، به فکر حل مشکلات خود باشد.
۶	معرفی مقصران و تبرئه دولت و نظام سرمایه‌داری	دولت و سیاست‌هایش و نظام سرمایه‌داری نقشی در ایجاد بحران نداشته‌اند. معترضان خواستار اصلاح قوانین و رفع نواقص سرمایه‌داری‌اند. اروپا عامل بحران امریکاست. دولت برای جلوگیری از تقلب شرکت‌ها و بهبود اوضاع تلاش می‌کند.

<p>بحران اقتصادی و اعتراضات ناشی از آن امری طبیعی است که در سراسر دنیا رخ داده‌است و جای نگرانی وجود ندارد.</p>	<p>جهانی‌بودن اعتراضات</p>	<p>۷</p>
<p>جنبش وال استریت جنبشی صلح‌آمیز و در چارچوب قوانین مدنی امریکاست. اوضاع امریکا به‌رغم اعتراضات آرام و عادی است. امریکای فعلی رو به رشد است و نسبت به دههٔ ۶۰ بسیار پیشرفت کرده‌است. مشکلات اقتصادی دلیل اعتراضات نیست، بلکه تغییر نسل عامل اصلی اعتراضات است.</p>	<p>عادی‌سازی شرایط</p>	<p>۸</p>
<p>امریکا هم از نظر شرایط سیاسی و اقتصادی و هم از لحاظ آزادی‌های مدنی و برخورد با معترضان، با کشورهای عربی تفاوت بسیاری دارد. بهار عربی در پی تغییرات بنیادین است، اما جنبش وال استریت چنین هدفی ندارد.</p>	<p>مقایسهٔ جنبش وال استریت و بهار عربی</p>	<p>۹</p>
<p>معترضان تجارت جهانی را مختل کرده‌اند. مقابله با معترضان ضروری و قانونی است. بازداشت‌شدگان اغتشاشگر، خشونت‌طلب و مختل نظم عمومی بوده‌اند.</p>	<p>ایجاد هراس از معترضان</p>	<p>۱۰</p>
<p>بسیجیان ایران گروهی نظامی، خشن، سرکوبگر و غیرمنطقی هستند که اصول دیپلماسی را رعایت نمی‌کنند.</p>	<p>بسیج‌هراسی</p>	<p>۱۱</p>
<p>در سال آینده، وضعیت اقتصادی کمی بهتر خواهد شد، ولی وضع بدتر از این نخواهد شد و وضعیت فعلی به تدریج پایان خواهد گرفت.</p>	<p>امیدواری به بهبود وضعیت اقتصادی در امریکا</p>	<p>۱۲</p>
<p>معترضان وضعیت چندان بدی ندارند. ادعای مسئولان امریکا ظاهری نیست و این کشور یکی از آزادترین کشورهای دنیاست و حتی معترضان به این امر اذعان دارند. اعتراضات مدنی و در چارچوب قانون، هیچ‌گونه منعی در امریکا ندارد. امریکا جنگ‌طلب نیست و اغلب با هدف آرام‌سازی و پایان‌دادن به درگیری‌ها مداخله می‌کند.</p>	<p>رعایت حقوق بشر در امریکا</p>	<p>۱۳</p>

جدول ۷. محورهای گفتمانی عمیق تر بی.بی.سی فارسی

ردیف	عنوان
۱	تئوریزه کردن کارآمدی نظام سرمایه‌داری
۲	تئوریزه کردن رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا و انگلیس و ضرورت برخورد با معترضان اخلاک‌گر
۳	هشدار به دولت دموکرات در مورد تداوم وضعیت فعلی
۴	مخدوش کردن چهره ایران در افکار عمومی
۵	تئوریزه کردن ضعف و ناکارآمدی جنبش اشغال وال استریت
۶	تئوریزه کردن عادی بودن جریان زندگی در امریکا

جدول ۸. محورهای گفتمانی عمیق تر بخش فارسی صدای امریکا

ردیف	عنوان
۱	برجسته‌سازی کارآمدی نظام سرمایه‌داری و دفاع از عملکرد دولت امریکا
۲	تئوریزه کردن رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا و ضرورت برخورد با معترضان اخلاک‌گر
۳	مقابله با ایران
۴	بازنمایی ضعف و ناکارآمدی جنبش اشغال وال استریت
۵	برجسته‌سازی عادی بودن جریان زندگی در امریکا

جدول ۹. محورهای گفتمانی عمیق تر بخش فارسی پرس.تی.وی

ردیف	عنوان
۱	برجسته‌سازی مشکلات اقتصادی امریکا
۲	تئوریزه کردن عدم رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا
۳	تأکید بر ضعف و ناکارآمدی نظام سرمایه‌داری
۴	بازنمایی از بین رفتن وجهه، اعتبار و مشروعیت جهانی امریکا
۵	تئوریزه کردن ناکارآمدی نظام حاکم بر غرب و لزوم تغییر آن
۶	برجسته‌سازی فساد، ضعف و بی‌کفایتی دولت امریکا
۷	تئوریزه کردن وجود وضعیت بحرانی در امریکا
۸	حمایت از جنبش اشغال وال استریت و پیش‌بینی گسترش و نفوذ آن در آینده
۹	تئوریزه کردن وجود بحران در انگلیس و سراسر اروپا (جهان غرب)
۱۰	بازنمایی وابستگی و دروغ‌گویی رسانه‌های غربی
۱۱	مقابله با اسرائیل
۱۲	تئوریزه کردن پیوند میان جنبش اشغال وال استریت و بیداری اسلامی

۱۰. نتیجه‌گیری

۱.۱۰ بی.بی.سی فارسی و «دیپلماسی ابهام و تحریف»

پس از بررسی نحوه پوشش خبری سایت بی.بی.سی فارسی در خصوص وقایع جنبش اشغال وال استریت طی سه ماه مهر، آبان و آذر سال ۱۳۹۰ (۲۰۱۱/۹/۲۳ الی ۲۰۱۱/۱۲/۲۲) با روش تحلیل گفتمان (پدام)، شش محور گفتمانی، شامل برجسته‌سازی کردن کارآمدی نظام سرمایه‌داری، تئوریزه کردن رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا و انگلیس و ضرورت برخورد با معترضان اخلاک‌گر، هشدار به دولت دموکرات در مورد تداوم وضعیت فعلی، مخدوش کردن چهره ایران در افکار عمومی، بازنمایی ضعف و ناکارآمدی جنبش اشغال وال استریت، برجسته‌سازی عادی بودن جریان زندگی در امریکا به عنوان محورهای اصلی این سایت خبری در خصوص وقایع یادشده استخراج شده است.

پس از واکاوی دقیق محورهای یادشده، این نتیجه حاصل می‌شود که سایت بی.بی.سی فارسی با درپیش گرفتن سیاستی چندگانه که می‌توان آن را «دیپلماسی ابهام و تحریف» نامید، در وهله نخست، با پرداختن به این وقایع و عدم کتمان آنها، سعی در جلب اعتماد مخاطبان خود داشته و در ادامه کوشیده است تا این وقایع را در چارچوب سیاست‌های خود و دولت متبوعش تصویرسازی کرده، به مخاطبانش ارائه کند.

دیپلماسی رسانه‌ای ابهام و تحریف غالباً در مواردی از سوی رسانه‌ها اتخاذ می‌گردد که رویداد رخ داده خوشایند سیاست‌گذاران آن رسانه نیست، ولی رسانه مزبور به دلیل اهمیت موضوع قادر به چشم‌پوشی از آن رویداد نیست. در این شرایط، رسانه خبری مورد اشاره در وهله نخست، با ارائه اطلاعاتی از پیرامون موضوع اصلی، سعی در برجسته‌سازی و چارچوب‌بندی آنها به عنوان موضوع اصلی دارد (تحریف) و در گام بعدی نیز با ارائه اطلاعات متناقض، مبهم و سطحی از رویداد مورد نظر، ذهن مخاطب را از اندیشیدن درباره عوامل و پیامدهای رویداد رخ داده دور می‌سازد.

بنابراین، در تعریف «دیپلماسی ابهام و تحریف»، می‌توان گفت عبارت است از ارائه اطلاعات متناقض، مبهم و سطحی از پیرامون و حواشی رویداد اصلی با هدف گمراه کردن مخاطب از موارد اساسی و تأثیرگذار رویداد مدنظر.

در خصوص وقایع مورد بررسی در پژوهش حاضر، از آنجاکه بروز جنبش اشغال وال استریت برای دولت‌های غربی به خصوص انگلیس (حامی و سیاست‌گذار بی.بی.سی) و حامیانش خبری منفی محسوب می‌شود، بی.بی.سی فارسی اغلب بدون توجه به عناصر

خبری چرا و چگونه و با بسنده کردن به عناصر خبری چه، که، کی و کجا، سعی در ارائه تحلیل‌هایی سطحی و به دور از تخصص و عمق کافی در خصوص بروز جنبش اشغال وال استریت، عوامل، پیامدها، نتایج و... آن داشته‌است و کمتر به واکاوی بحران اقتصادی غرب پرداخته‌است.

بی.بی.سی فارسی همچنین با تأکید بر امریکایی بودن این بحران و جنبش ناشی از آن به شدت از نظام سرمایه‌داری حمایت کرده و بدون اشاره به ضعف‌ها و نواقص این نظام اقتصادی که فرصت بهره‌برداری را به شرکت‌ها و ثروتمندان امریکایی داده‌است، با رویکردی سطحی و دور از واکاوی دقیق، آنان را به عنوان مقصر و عامل اصلی بروز بحران اقتصادی و اعتراضات ناشی از آن معرفی کرده‌است.

ارائه اخبار و گزارش‌های میدانی گوناگون از وضعیت اعتراضات و برخوردهای میان معترضان و نیروهای پلیس، بخش عظیمی از اخبار سایت بی.بی.سی فارسی را در خصوص جنبش اشغال وال استریت تشکیل می‌دهد که همان‌طور که اشاره شد، رویدادمحور و با تأکید بر عناصر خبری چه، که، کی و کجا بوده‌است. در اغلب این اخبار، معترضان محل نظم و امنیت عمومی، اخلاگر و قانون‌شکن معرفی شده‌اند که در برخی موارد خشن و مسلح نیز بوده‌اند و برخورد پلیس با آنان ملایم و در چارچوب قوانین و با رعایت کلیه موازین حقوق بشر (که دولت‌های غربی و در رأس آنها امریکا داعیه‌دار آن هستند) صورت گرفته‌است. بنابراین، در این باره نیز بی.بی.سی به جای آنکه از دلایل اعتراضات و خواسته‌های واقعی معترضان سخن بگوید، به ذکر کلیات تکراری اکتفا کرده و به سرعت به تصویرسازی منفی از معترضان و مثبت از نیروهای پلیس و اقداماتشان پرداخته‌است و به جای پرداختن به اصل موضوع که همان دلایل شکل‌گیری اعتراضات، تاریخچه آن، نتایج و پیامدها و... است، از موارد فرعی سخن گفته‌است.

ایران‌هراسی نیز بخشی دیگر از رویکرد بی.بی.سی فارسی در قبال وقایع جنبش وال استریت است که با هدف تخریب چهره ایران صورت گرفته‌است. در این مورد نیز انحراف بی.بی.سی فارسی از اصل موضوع و پرداختن به مسائل فرعی و حتی بی‌ربط مشهود است. در واقع، بی.بی.سی فارسی با هدف دفاع از نظام سرمایه‌داری، با دستاویز قراردادن گفته‌های یک مقام نظامی ایران (که حتی نام و عنوان وی را نیز مشخص نکرده‌است)، ایران را به فریبکاری متهم کرده و با القای تصویری دروغگو از ایران، در صد دفاع از نظام سرمایه‌داری است.

در مجموع، می‌توان گفت هدف اصلی این سایت خبری در وهله نخست، دفاع از جایگاه نظام سرمایه‌داری به عنوان چارچوب اساسی اقتصاد غرب در برابر انتقادات و خلل‌های وارد شده است که در این راه مجبور به انتقاد و زیر سؤال بردن دولت دموکرات امریکا و سیاست‌هایش شده‌است. در واقع، بی.بی.سی فارسی در گام نخست، دولت دموکرات امریکا را با انتقاداتی ملایم و هشدارهایی جدی قربانی دفاع از حریم نظام سرمایه‌داری کرده‌است و در ادامه سعی کرده‌است تا با انحراف از موضوع اصلی و مطرح ساختن موارد فرعی نظیر رعایت حقوق بشر، تضعیف جنبش اشغال وال استریت و...، از شأن و اعتبار کشور امریکا به عنوان نماد و سردمدار کشورهای غربی که پایه نظام سرمایه‌داری محسوب می‌شود دفاع کند.

۲.۱۰ پرس.تی.وی و دیپلماسی بحران‌سازی

پس از بررسی نحوه پوشش خبری بخش فارسی سایت پرس.تی.وی در خصوص وقایع جنبش اشغال وال استریت طی پاییز سال ۱۳۹۰ (۲۰۱۱/۹/۲۳ الی ۲۰۱۱/۱۲/۲۲) به روش تحلیل گفتمان (پدام)، دوازده محورگفتمانی، شامل برجسته‌سازی مشکلات اقتصادی امریکا، تئوریزه کردن عدم رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا، برجسته‌سازی ضعف و ناکارآمدی نظام سرمایه‌داری، تئوریزه کردن از بین رفتن وجهه، اعتبار و مشروعیت جهانی امریکا، برجسته‌سازی فساد، ضعف و بی‌کفایتی دولت امریکا، بازنمایی وجود وضعیت بحرانی در امریکا، حمایت از جنبش اشغال وال استریت و پیش‌بینی گسترش و نفوذ آن در آینده، تئوریزه کردن وجود بحران در انگلیس و سراسر اروپا (جهان غرب)، برجسته‌سازی وابستگی و دروغ‌گوبودن رسانه‌های غربی، مقابله با اسرائیل، تئوریزه کردن پیوند میان جنبش اشغال وال استریت و بیداری اسلامی به عنوان محورهای اصلی این سایت خبری در خصوص وقایع یادشده استخراج شده‌است.

هدف قراردادادن اعتبار و مشروعیت جهانی امریکا با بهره‌گیری از برخی مشکلات اقتصادی و سیاسی این کشور در جریان وقوع اعتراضات موسوم به جنبش اشغال وال استریت با قصد القای عدم صلاحیت امریکا و نظام حاکم بر این کشور برای اداره جهان، چیزی است که پرس.تی.وی طی مدت مورد اشاره بدان پرداخته‌است.

جمهوری اسلامی ایران نظامی برآمده از خواسته‌های انقلابی مردم مسلمان ایران در پی انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ و سرنگونی رژیم شاهنشاهی در ایران است. بر همین اساس،

قدرت‌های زورگویی جهانی و در رأس آنها ایالات متحده آمریکا و همدستانش به‌ویژه انگلیس و اسرائیل به دلیل درخطر بودن منافعشان، از همان آغاز، در مقابل نظام جمهوری اسلامی جبهه گرفته و از تمام توان و ابزار خود برای سرنگونی و ضربه‌زدن به آن بهره گرفته‌اند. راه‌اندازی جنگ تحمیلی علیه ایران، تهاجم فرهنگی، سیاه‌نمایی وضعیت ایران، تحریم‌های اقتصادی و... تنها گوشه‌ای از اقدامات این کشورها علیه ایران در طول سی و چهار سال گذشته بوده‌است.

در مقابل، نظام جمهوری اسلامی ایران نیز با تجهیز خود در عرصه‌های گوناگون اعم از نظامی، علمی، فرهنگی و... در برابر تهاجمات مستکبران جهانی ایستادگی کرده‌است. راه‌اندازی شبکه تلویزیونی بین‌المللی و سایت خبری پرس.تی.وی نیز از جمله اقدامات ایران در عرصه خبر و اطلاع‌رسانی بوده‌است، چنان‌که وبسایت پرس.تی.وی در معرفی خود می‌نویسد: «انعکاس و بیان دیدگاه‌های فراموش شده بخش عمده‌ای از مردم جهان، از اهداف اصلی پرس.تی.وی به‌شمار می‌رود» (پرس.تی.وی، ۱۳۹۱).

اندکی دقت در نحوه پوشش خبری وقایع جنبش اشغال وال استریت توسط بخش فارسی سایت پرس.تی.وی طی دوره مورد بررسی، نشان‌دهنده این است که این سایت با استفاده از مشکلات اقتصادی به‌وجودآمده و اعتراضات ناشی از آن در آمریکا و دیگر کشورهای غربی و برگزیدن و برجسته‌ساختن ابعاد منفی آن، در صدد القای بحران در این کشورهاست. بنابراین، می‌توانیم دیپلماسی رسانه‌ای جمهوری اسلامی ایران را در قبال این وقایع «دیپلماسی بحران‌سازی» بنامیم.

دیپلماسی رسانه‌ای، شیوه‌های طرح دیدگاه‌ها، سطح برجسته‌سازی حوادث، روش‌های حرفه‌ای پیام‌رسانی و اهداف تأثیرگذاری را برای محتوای رسانه‌ای در رابطه با مخاطبان مختلف تعیین و سیاست‌گذاری می‌کند. رابطه این دیپلماسی با بحران در انواع گوناگون آن، چه انعکاس بحران‌ها و چه بحران‌سازی‌ها، رابطه‌ای تعاملی است. بحران‌سازی رسانه‌ای یک واقعیت رسانه‌ای است. این واقعیت می‌تواند ریشه در واقعیت خارجی داشته باشد و می‌تواند یک واقعیت ذهنی یا جعلی باشد که با شیوه‌ها و ابزارهای مختلف رسانه‌ای به عنوان یک واقعیت عینی به مخاطبان منعکس شود. این نوع از دیپلماسی یکی از شیوه‌های کارکردی دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای است که تا کنون با بهره‌گیری از ابزارهای قدرت نرم در ابعاد جنگ نرم، عملیات روانی، شیوه‌های متقاعدسازی، تبلیغات و پروپاگاندا با بهره‌گیری از رسانه‌های همگانی و بر پایه تحلیل روان‌شناسانه از مخاطبان گوناگون برای تأثیرگذاری بر آنان مورد استفاده قدرت‌های مختلف بوده‌است (بشیر، ۱۳۹۰: ۱۴۴).

دیپلماسی بحران‌سازی بیش از آنکه به اصل بحران، واقعی یا غیرواقعی بودن آن، ابعاد واقعی آن، درجه و سطح بحرانی آن توجه کند، به دنبال شیوه‌های بزرگ‌نمایی، برجسته‌سازی و طرح آن در سطوح متفاوت برای دستیابی به اهداف مورد نظر است (همان).

سایت پرس.تی.وی با تلاش برای چارچوب‌سازی هفت محور برجسته‌سازی مشکلات اقتصادی امریکا، تئوریزه کردن عدم رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا، بازنمایی ضعف و ناکارآمدی نظام سرمایه‌داری، برجسته‌سازی از بین رفتن وجهه، اعتبار و مشروعیت جهانی امریکا، برجسته‌سازی فساد، ضعف و بی‌کفایتی دولت امریکا، تئوریزه کردن وجود وضعیت بحرانی در امریکا، حمایت از جنبش اشغال وال استریت و پیش‌بینی گسترش و نفوذ آن در آینده و بدون در نظر گرفتن پیشرفت‌های اقتصادی امریکا با تکیه بر نظام سرمایه‌داری و توانمندی کنونی این کشور برای مقابله با وضعیت به وجود آمده، قدرت اقتصادی این کشور در سایه شاخصه‌هایی مانند تولید ناخالص ملی و داخلی، نرخ اشتغال، نرخ تورم و... و به طور کلی بدون مقایسه وضعیت فعلی اقتصاد امریکا در برابر اقتصاد سایر کشورهای دنیا، در پی القای وضعیتی بحرانی و غیرقابل مهار و جبران در این کشور است.

به عبارت دیگر، نظام جمهوری اسلامی ایران، شرایط به وجود آمده را در امریکا که طی سی سال اخیر بی‌سابقه بوده است، فرصتی مناسب برای حمله و تحت فشار قراردادن امریکا به عنوان دشمن اصلی خود قلمداد کرده است و کوشیده کلیه ساختارهای سیاسی، اقتصادی و نظامی این کشور را که همواره از ابزار قدرت امریکا در معادلات بین‌المللی محسوب می‌شده است، مورد هجوم و انتقاد قرار دهد.

همچنین، نظام جمهوری اسلامی، انگلیس و اسرائیل، دو دشمن دیگر خود را نیز بی‌نصیب نگذاشته و در دو محور برجسته‌سازی وجود بحران در انگلیس و سراسر اروپا (جهان غرب) و مقابله با اسرائیل، این دو کشور را به عنوان شریک و همدست امریکا معرفی کرده است که با وضعیت بحرانی روبه‌رو هستند و مشروعیتشان در خطر است.

۳.۱۰ صدای امریکا و «دیپلماسی تقابل و تهاجم»

پس از بررسی نحوه پوشش خبری بخش فارسی سایت خبری صدای امریکا در خصوص وقایع جنبش اشغال وال استریت طی پاییز سال ۱۳۹۰ (۲۰۱۱/۹/۲۳ الی ۲۰۱۱/۱۲/۲۲) با روش تحلیل گفتمان (پدام)، پنج محور گفتمانی شامل برجسته‌سازی نظام سرمایه‌داری و دفاع از عملکرد دولت امریکا، بازنمایی رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا و

ضرورت برخورد با معترضان اخلاک‌گر، مقابله با ایران، تئوریزه کردن ضعف و ناکارآمدی جنبش اشغال وال استریت و برجسته سازی عادی بودن جریان زندگی در امریکا به عنوان محورهای گفتمانی اصلی این سایت خبری در خصوص وقایع یادشده استخراج شده است. دقت در محورهای گفتمانی مورد تأکید صدای امریکا در خصوص وقایع یادشده نشان دهنده این است که این سایت به عنوان مدافع و حامی سیاست‌های امریکا، در حد توان، در مقابل کلیه ادعاها، انتقادات و گفته‌های رسانه‌های مخالف امریکا (به‌ویژه پرس.تی.وی) جبهه‌گیری کرده و به طور تقابلی به دفاع یک‌جانبه از دولت امریکا و نظام سرمایه‌داری به عنوان زیربنای اقتصادی غرب پرداخته است.

با شروع بحران اقتصادی، صدای امریکا با موجی از ادعاها و انتقادات علیه نظام سرمایه‌داری و دولت امریکا از سوی رسانه‌های مخالف مواجه شد و در عکس‌العملی سریع و شتابزده با برگزیدن رویکردی تقابلی و تهاجمی، به استقبال انتقادات مطرح شده رفت.

به عبارت دیگر، صدای امریکا در چهار محور گفتمانی برجسته‌سازی کارآمدی نظام سرمایه‌داری و دفاع از عملکرد دولت امریکا، تئوریزه کردن رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا و ضرورت برخورد با معترضان اخلاک‌گر، بازنمایی ضعف و ناکارآمدی جنبش اشغال وال استریت و برجسته‌سازی عادی بودن جریان زندگی در امریکا، به ترتیب به پاسخ‌گویی به محورهای گفتمانی برجسته‌سازی ضعف و ناکارآمدی نظام سرمایه‌داری، تئوریزه کردن عدم رعایت حقوق بشر و شهروندی در امریکا، حمایت از جنبش اشغال وال استریت و پیش‌بینی گسترش و نفوذ آن در آینده و بازنمایی وجود وضعیت بحرانی در امریکا (مطرح شده توسط پرس.تی.وی) پرداخته است. دیگر محور گفتمانی صدای امریکا نیز در این خصوص مقابله با ایران است که طی آن به شکلی تهاجمی و با زیرپا گذاشتن اخلاق حرفه‌ای، با چارچوب‌سازی ایران‌هراسی، تهدید ایران، توهین و تمسخر ایران و... به جای پاسخ‌دادن به ادعاها و گفته‌های ایران در خصوص وقایع جنبش اشغال وال استریت به صورتی منطقی و مستدل، به ایران تاخته است.

بنابراین، می‌توانیم دیپلماسی به‌کارگرفته شده توسط امریکا را در این مورد که با ابزار صدای امریکا مطرح شده است، «تقابل و تهاجم» بنامیم.

دیپلماسی رسانه‌ای تقابل و تهاجم غالباً در مواقع تخاصم بین دو کشور از سوی رسانه‌های کشوری که رویدادی منفی در آن در حال وقوع است، در برابر انتقادات و گفته‌های رسانه‌های حامی کشور مقابل اتخاذ می‌گردد. رسانه‌ای که این نوع از دیپلماسی را

برمی‌گزیند، بدون توجه به آنچه در کشورش می‌گذرد، با رصد رسانه‌ها و گفته‌های مقامات کشور رقیب به شکلی تقابلی، در پی دفاع از دولت متبوعش در محورهای ادعاشده توسط رقیب است و نیز با تخریب رقیب به شکلی تهاجمی، به دنبال کاهش اعتبار او است. بنابراین، می‌توان گفت «دیپلماسی رسانه‌ای تقابل و تهاجم» عبارت است از: ارائه اطلاعاتی علیه اطلاعات ارائه‌شده از سوی رسانه‌های کشور رقیب توسط رسانه حامی کشوری که رویدادی منفی در آن رخ داده‌است از یکسو و تخریب رقیب به منظور سلب اعتبار از سوی دیگر در شرایط تخصصی.

پی‌نوشت

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد است.
۲. آنچه در جداول این مقاله آورده شده‌است، خلاصه‌ای از مهم‌ترین گزاره‌های سه سایت مورد بررسی است.

منابع

- آشنا، حسام‌الدین (۱۳۸۳). «فرهنگ، ارتباطات و سیاست خارجی؛ ارائه مدلی برای دیپلماسی عمومی»، فصلنامه پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع)، ش ۲۱.
- آشنا، حسام‌الدین؛ و نادر جعفری هفت‌خوانی (۱۳۸۶). «دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی؛ پیوندها و اهداف»، دانش سیاسی، ش ۵.
- آقاگل‌زاده، فردوس (۱۳۸۵). تحلیل گفتمان انتقاد، تهران: علمی و فرهنگی با همکاری دانشگاه تربیت مدرس.
- آلادپوش، علی؛ و علیرضا توتونچیان (۱۳۷۲). دیپلمات و دیپلماسی، تهران: وزارت امور خارجه، سازمان چاپ و انتشارات.
- بشیر، حسن (۱۳۹۰). رسانه‌های بیگانه: قرائتی با تحلیل گفتمان، ج ۱، تهران: سیمای شرق.
- بشیر، حسن (۱۳۹۱). رسانه‌های بیگانه: قرائتی با تحلیل گفتمان، ج ۲، تهران: سیمای شرق.
- پرس.تی.وی (۱۸ اسفند ۱۳۹۱). در: <http://www.presstv.com/About.fa.html>
- پوراحمدی، حسین (۱۳۸۹). قدرت نرم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، قم: بوستان کتاب.
- درخشه، جلال؛ و مصطفی غفاری (۱۳۹۰). «دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام؛ فرصت‌ها، اقدامات، اولویت‌ها و دستاوردها»، مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ش ۱۶.
- دهشیر، حسین (۱۳۹۰). «جنبش اشغال وال استریت»، ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۲۸۵.
- فرانکفورت، چاوا؛ و دیوید نجمیاس (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی، ترجمه فاضل لاریجانی و رضا فاضل، تهران: سروش.

- فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان، گروه مترجمان، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
- گیلبوا، ایوان (۱۳۸۸). ارتباطات جهانی و سیاست خارجی، ترجمه حسام‌الدین آشنا و محمدصادق اسماعیلی، تهران: دانشگاه امام صادق(ع).
- مک‌دائل، دایان (۱۳۸۰). مقدمه‌ای بر نظریه‌های گفتمانی، ترجمه حسینعلی نوذری، تهران: فرهنگ گفتمان.
- مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۸۷). رسانه‌ها و بازنمایی، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها.
- مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۸۹). نظریه‌های رسانه، تهران: همشهری.
- ون‌دایک، تئونای (۱۳۸۲). مطالعاتی در تحلیل گفتمان، از دستور متن تا گفتمان‌کاوی انتقادی، ترجمه پیروز ایزدی و دیگران، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها.

Entman, RM. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm, J. Common.

Gitlin, T. (1980). The World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the News, Berkeley, California: University of California Press.

Malek, Abbas. (1997). News Media and Foreign Relations: A Multifaceted Perspective, Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corporation.

Stubbs, Michael. (1983). Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language, Oxford: Basil Blackwell.

Fairclough, N. (1995). Media Discourse, London: Edward Arnold.